

[Startpagina](#) > ... > [Familierecht En Erfenissen](#) > [Ouderlijke Verantwoordelijkheid: Gezag En Omgangsrecht](#) Poland

Ouderlijke verantwoordelijkheid: gezag en omgangsrecht

Inhoud aangereikt door

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Wat betekent het begrip “ouderlijke verantwoordelijkheid” in de praktijk? Wat zijn de rechten en plichten van degene die ouderlijke verantwoordelijkheid draagt?

De ouderlijke verantwoordelijkheid omvat in het bijzonder de rechten en plichten van ouders ten aanzien van hun kind, als het gaat om het gezag over het kind en diens bezittingen en om diens opvoeding, met eerbiediging van de waardigheid en de rechten van het kind (artikel 95, lid 1, van het Poolse Wetboek van gezins- en voogdijzaken (*Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, KRiO)).

2 Wie heeft normaal gesproken de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een kind?

Beide ouders dragen gezamenlijk de ouderlijke verantwoordelijkheid. Wanneer een van de ouders is overleden of niet volledig handelingsbekwaam is, wordt de ouderlijke verantwoordelijkheid gedragen door de andere ouder. Hetzelfde geldt als de ouderlijke verantwoordelijkheid van een van de ouders is opgeschort.

De ouderlijke verantwoordelijkheid kan ook worden ingeperkt door een rechterlijke beslissing. In dat geval mag de andere ouder in zoverre als bepaald in genoemde beslissing de ouderlijke verantwoordelijkheid voor het kind alleen uitoefenen.

3 Kan een andere persoon in plaats van de ouders worden aangewezen, als de ouders de verantwoordelijkheid voor hun kinderen niet kunnen of willen uitoefenen?

Wanneer de ouders niet in staat zijn de ouderlijke verantwoordelijkheid uit te oefenen, kunnen zij zich wenden tot het gerecht dat bevoegd is voor voogdijzaken (*sąd opiekuńczy*) of een andere overheidsinstantie om te zorgen dat het kind in de pleegzorg wordt geplaatst. In zeer spoedeisende gevallen kan het kind, op verzoek of met instemming van de ouders van het kind, onder de hoede van een pleeggezin worden geplaatst op basis van een overeenkomst tussen een districtshoofd (*starosta*) en een pleeggezin of de leidinggevende van een gezinsvervangend tehuis (*rodzinny dom dziecka*).

Als de ouders niet bereid zijn de ouderlijke verantwoordelijkheid met betrekking tot een kind uit te oefenen, kunnen zij erin toestemmen om het kind ter adoptie aan te bieden. De Poolse wet voorziet in drie vormen van adoptie: volledig, volledig en onherroepelijk (ook wel “volle adoptie” genoemd) en onvolledig.

Als de ouders door de uitoefening van hun ouderlijke verantwoordelijkheid de belangen van het kind in gevaar

brengen, kan hun ouderlijke verantwoordelijkheid worden ingeperkt bij uitspraak van een voor voogdijzaken bevoegd gerecht, dat het kind in een pleeggezin, een gezinsvervangend tehuis, in institutionele pleegzorg, in een speciale woonvoorziening, in een zorgcentrum of in een instelling voor medische revalidatie kan plaatsen.

4 Hoe wordt de ouderlijke verantwoordelijkheid geregeld als de ouders van echt scheiden of uit elkaar gaan?

Wanneer zij een beslissing geeft over echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van een huwelijk, moet een Poolse gerecht de kwestie van de ouderlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van een kind regelen, tenzij het gerecht in een specifieke zaak niet bevoegd is met betrekking tot de ouderlijke verantwoordelijkheid. Wanneer een Poolse gerecht uitspraak doet over de ouderlijke verantwoordelijkheid, moet het een schriftelijke overeenkomst tussen de echtgenoten over de wijze waarop de ouderlijke verantwoordelijkheid zal worden uitgeoefend, in aanmerking nemen, mits deze in het belang is van het kind.

Indien de ouders geen overeenstemming bereiken, kan het gerecht, het recht van het kind om door beide ouders te worden grootgebracht in aanmerking nemend:

1. besluiten tot de gezamenlijke uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid;
2. de ouderlijke verantwoordelijkheid toekennen aan een van beide ouders en de verantwoordelijkheid van de andere ouder beperken tot bepaalde rechten en verplichtingen met betrekking tot het kind.

Wanneer dit in het belang is van het kind, kan het voor voogdijzaken bevoegde gerecht de uitspraak over de ouderlijke verantwoordelijkheid en de modaliteiten van uitoefening daarvan die zijn opgenomen in een bevel waarbij een echtscheiding, een scheiding van tafel en bed, of de nietigverklaring van een huwelijk wordt uitgesproken, wijzigen (artikel 106 van het Poolse Wetboek van gezins- en voogdijzaken).

5 Welke formaliteiten moeten in acht worden genomen om onderlinge overeenstemming van de ouders betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid juridisch bindend te maken?

De wet schrijft geen specifieke vorm voor een dergelijke overeenkomst tussen de ouders voor. Er moet echter worden opgemerkt dat een overeenkomst tussen de ouders over de wijze waarop elk van beiden de ouderlijke verantwoordelijkheid zal uitoefenen, geen rechtsgevolgen heeft en slechts kan worden beschouwd als een basis voor de beslissing van het gerecht daarover. Een dergelijke overeenkomst kan ook tot stand komen via mediation. In dat geval moet zij schriftelijk zijn en worden ondertekend door beide ouders en de mediator. Deze overeenkomst is echter pas wettelijk bindend als zij is goedgekeurd door het gerecht.

6 Als de ouders het niet eens worden over de ouderlijke verantwoordelijkheid, wat voor mogelijkheden zijn er dan om het conflict buiten het gerecht om op te lossen?

De ouders kunnen worden bijgestaan door een mediator. Mediationdiensten worden verleend op basis van een mediationovereenkomst of een beslissing van het gerecht waarbij de ouders worden doorverwezen naar mediation. De overeenkomst kan ook worden gesloten door instemming van de ene ouder met de mediation waar de andere ouder om heeft verzocht. Een overeenkomst die via mediation is bereikt, heeft echter pas de rechtskracht van een via een rechterlijke beslissing tot stand gekomen overeenkomst als zij door het gerecht is goedgekeurd.

7 Over welke zaken betreffende het kind kan de rechter beslissen als de ouders de zaak aan de rechter voorleggen?

Ouders kunnen een voor voogdijzaken bevoegd gerecht in Polen diverse kwesties in verband met hun ouderlijke verantwoordelijkheid voorleggen, bijvoorbeeld:

1. de wijze waarop de ouderlijke verantwoordelijkheid moet worden uitgeoefend, waar een kind moet wonen

- en hoe een relatie met het kind moet worden onderhouden indien ouders gescheiden leven;
2. geschillenbeslechting in belangrijke zaken met betrekking tot het kind, wanneer de ouders het er niet over eens kunnen worden hoe deze zaken moeten worden opgelost, bijvoorbeeld: het bepalen van de woonplaats van het kind, de schoolkeuze, de keuze van de naam en achternaam, beslissingen in verband met medische behandeling, reizen naar het buitenland enz.;
 3. rechtshandelingen tussen een kind en ouder, wanneer deze rechtshandelingen verder gaan dan het gewone beheer van de bezittingen van het kind.

8 Als het gerecht de voogdij over een kind toewijst aan een van de ouders, betekent dit dan dat deze ouder over alle zaken betreffende het kind kan beslissen zonder eerst de andere ouder te raadplegen?

Indien een gerecht de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid aan slechts een van beide ouders toevertrouwt, mag die ouder zelf beslissen over alle zaken met betrekking tot het kind zonder de andere ouder te hoeven raadplegen of zijn of haar toestemming te verkrijgen. Rechtshandelingen die verder gaan dan het dagelijkse beheer van de bezittingen van het kind vereisen de goedkeuring van het voor voogdijzaken bevoegde gerecht.

Een ouder kan de ouderlijke verantwoordelijkheid worden ontzegd door het voor voogdijzaken bevoegde gerecht als deze verantwoordelijkheid niet kan worden uitgeoefend wegens een duurzaam beletsel, of omdat de ouder zijn of haar ouderlijke verantwoordelijkheid misbruikt of zijn of haar verplichtingen jegens het kind ernstig verwaarloost.

9 Wat betekent het in de praktijk als het gerecht beslist dat de ouders gezamenlijk ouderlijke verantwoordelijkheid dragen?

Indien een gerecht aan beide ouders gezamenlijk de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid toevertrouwt, betekent dit dat zij dezelfde rechten en plichten jegens het kind mogen en moeten uitoefenen. Dit houdt onder meer in dat over belangrijke zaken met betrekking tot het kind zal worden beslist door de ouders gezamenlijk, of door een voor voogdijzaken bevoegd gerecht wanneer de ouders geen overeenstemming kunnen bereiken.

10 Tot welk gerecht of welke instantie moet ik mij wenden om een verzoek betreffende ouderlijke verantwoordelijkheid te doen? Aan welke formaliteiten moet ik voldoen en welke documenten moet ik bij mijn verzoek voegen?

Zaken in verband met de ouderlijke verantwoordelijkheid worden behandeld door de districtsrechtbank (*sąd rejonowy*) en meer in het bijzonder de afdeling voor gezinszaken en minderjarigen (*sąd opiekuńczy*) die bevoegd is in de plaats waar het kind woont. Als die er niet is, is de hoofdstedelijke districtsrechtbank van Warschau bevoegd.

De verzoeker dient een verzoekschrift in en doet dit vergezeld gaan van de geboorteakte van het kind, de huwelijksakte van de ouders (als zij getrouwd zijn) en andere ondersteunende documenten, zoals medische attesten, schoolcertificaten, onderwijsgerelateerde beoordelingen en afschriften van eerdere beslissingen van andere gerechten over de ouderlijke verantwoordelijkheid.

11 Welke procedure geldt in deze zaken? Is er een spoedprocedure?

Zaken over de ouderlijke verantwoordelijkheid worden behandeld in een procedure die onder de oneigenlijke rechtspraak valt, die minder formeel is dan een contentieuze procedure.

Daarnaast kan het voor voogdij bevoegde gerecht op verzoek van elke partij bij de procedure besluiten tot de voorlopige maatregelen die het naargelang van de omstandigheden passend acht. Daartoe strekkende

beslissingen worden van kracht en zijn uitvoerbaar op het moment dat zij worden gegeven.

12 Kan ik een vergoeding krijgen van de kosten van rechtshulp en de procedure?

Partijen bij een procedure over de ouderlijke verantwoordelijkheid betalen de vergoedingen en dragen de kosten waarin de bepalingen van de Poolse Wet inzake gerechtskosten in civiele zaken (*Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*) voorzien. Volgens artikel 102, lid 1, van deze wet kan elke partij bij een gerechtelijke procedure echter verzoeken om vrijstelling van de gerechtskosten door een verklaring in te dienen dat hij of zij deze kosten niet kan betalen zonder dat dit hem of haar belet om in de behoeften van zichzelf of zijn/haar gezin te voorzien. Het verzoek om vrijstelling van gerechtskosten moet vergezeld gaan van een verklaring waarin de gezinssituatie, de bezittingen, het inkomen en het levensonderhoud van de verzoeker worden uiteengezet. Het gerecht kan een partij bij de procedure gedeeltelijk vrijstellen van de gerechtskosten wanneer deze partij slechts een deel van deze kosten kan betalen (artikel 101, lid 1).

13 Is het mogelijk in beroep te gaan tegen een beslissing over ouderlijke verantwoordelijkheid?

Ja. Tegen elke beslissing kan beroep worden ingesteld bij een hoger gerecht. In het geval van conservatoire bevelschriften moet het beroep worden ingesteld bij een gelijkwaardig gerecht. Tegen beslissingen over de ouderlijke verantwoordelijkheid die zijn gegeven door een districtsrechtbank (*sąd rejonowy*) kan beroep worden ingesteld bij een regionale rechtbank (*sąd okręgowy*). Tegen beslissingen over de ouderlijke verantwoordelijkheid die door een regionale rechtbank (*sąd okręgowy*) zijn gegeven in een procedure betreffende een echtscheiding, scheiding van tafel en bed of nietigverklaring van het huwelijk, kan beroep worden ingesteld bij een hof van beroep (*sąd apelacyjny*).

14 Als het nodig is zich te wenden tot een gerecht of een andere instantie om een beslissing over ouderlijke verantwoordelijkheid ten uitvoer te leggen, welke procedure moet ik dan toepassen?

Het uitvoerend orgaan van het gerecht in zaken die de terugkeer van een kind betreffen, is een door het gerecht benoemde voogd (*kurator sądowy*). Als een rechterlijke beslissing waarin de terugkeer van een kind wordt gelast niet wordt uitgevoerd, moet de persoon naar wie het kind moet terugkeren, het gerecht dat deze beslissing heeft gegeven, verzoeken om een door een gerecht benoemde voogd op te dragen voor de gedwongen terugkeer van het kind te zorgen. Als de verblijfplaats van een persoon die onder de ouderlijke verantwoordelijkheid valt, niet bekend is, stelt het gerecht een onderzoek in om vast te stellen waar deze persoon zich bevindt. Het gerecht geeft het bevel aan een door het gerecht benoemde voogd in de vorm van een beschikking, die in een gesloten zitting kan worden gegeven. Tegen deze beschikking kan geen beroep worden ingesteld. De door het gerecht benoemde voogd stelt de datum vast waarop het kind moet worden overgebracht, en brengt de persoon naar wie het kind moet worden overgebracht, daarvan op de hoogte. De door het gerecht benoemde voogd mag het kind weghalen bij iedere persoon bij wie het kind verblijft. Daartoe kan de door het gerecht benoemde voogd de hulp inroepen van politieambtenaren, psychologen enz.

Als het gaat om beslissingen inzake het omgangsrecht, voorziet het Poolse Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (*Kodeks postępowania cywilnego*) in een andere procedure. Op verzoek van een persoon die recht heeft op omgang met een kind, zal het voor voogdijzaken bevoegde gerecht (*sąd opiekuńczy*) in dat geval dreigen een bevel uit te vaardigen tegen de persoon die het gezagsrecht heeft en die verplichtingen op grond van een vonnis of schikking met betrekking tot het omgangsrecht niet nakomt, waarin wordt geëist dat deze voor elke niet nagekomen verplichting een bepaald bedrag betaalt aan de persoon die omgangsrecht heeft. In het geval dat een persoon die recht heeft op omgang met een kind, of een persoon die daar geen recht op heeft, verplichtingen op grond van de beslissing niet nakomt, zal het voor voogdijzaken bevoegde gerecht (*sąd opiekuńczy*) dreigen die persoon op te dragen een bepaald bedrag te betalen aan de persoon die het gezag heeft over het kind. Als het voor voogdijzaken bevoegde gerecht (*sąd opiekuńczy*) een persoon gelast een betaling te doen en deze persoon zijn of haar plicht blijft verzuimen, gelast het gerecht deze persoon het verschuldigde bedrag te betalen, dat wordt vastgesteld in overeenstemming met het aantal inbreuken.

Aan het bovengenoemde verzoekschrift moet een afschrift van de uitvoerbare beslissing of schikking over de omgang met het kind worden gehecht.

15 Wat moet ik doen om een beslissing over ouderlijke verantwoordelijkheid die door een gerecht in een andere lidstaat is gegeven, in deze lidstaat te laten erkennen en ten uitvoer te laten leggen?

Deze zaken vallen onder de desbetreffende bepalingen van hoofdstuk III van Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (herschikking). Hoewel dergelijke beslissingen in de regel zonder verdere procedures worden erkend en uitgevoerd, is het mogelijk om bij een regionale rechtbank een verzoek houdende erkenning en uitvoering in te dienen. De regionale rechtbank is ook bevoegd een verzoek om uitvoerbaarverklaring te behandelen. In beide gevallen moet het verzoekschrift voldoen aan de criteria voor een processtuk, wat wil zeggen dat in het verzoekschrift specifiek moet worden uiteengezet wat het verzoek is, welke feiten het verzoek rechtvaardigen en of de partijen hebben geprobeerd het geschil te beslechten via mediation.

16 Tot welk gerecht in deze lidstaat moet ik mij wenden om mij te verzetten tegen de erkenning en de tenuitvoerlegging van een beslissing over ouderlijke verantwoordelijkheid die is gegeven door een gerecht in een andere lidstaat? Welke procedure is in dit geval van toepassing?

Beslissingen van buitenlandse gerechten, officiële documenten en overeenkomsten die zijn gesloten in verband met de ouderlijke verantwoordelijkheid worden van rechtswege erkend en uitgevoerd, tenzij het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering zich hiertegen verzet.

Elke belanghebbende kan een verzoek om een verklaring indienen dat een door een buitenlands gerecht gegeven beslissing, een officieel document of een overeenkomst uit een lidstaat al dan niet moet worden erkend en uitgevoerd. Een verzoek om niet-uitvoering of niet-erkenning of om een verklaring dat er geen gronden zijn voor niet-erkenning moet vergezeld gaan van:

- een officieel afschrift van de beslissing, het officiële document of de overeenkomst;
- een document waarin staat dat de beslissing definitief is geworden, tenzij het definitieve karakter ervan voortvloeit uit de formulering ervan;
- een gewaarmerkte vertaling in het Pools van het afschrift van de beslissing, het officiële document of de overeenkomst.

Verzoeken om een verklaring dat een door een gerecht gegeven beslissing, een officieel document of een overeenkomst niet moet worden erkend en uitgevoerd, moeten vergezeld gaan van een officieel afschrift daarvan, met een gewaarmerkte vertaling in het Pools.

De verzoeken worden behandeld door de regionale rechtbank (*sąd okręgowy*) die territoriaal bevoegd zou zijn om de zaak waarin door het buitenlandse gerecht uitspraak is gedaan, te behandelen, of door de regionale rechtbank van de regio waar de territoriaal bevoegde districtsrechtbank (*sąd rejonowy*) is gevestigd, of, indien deze gerechten niet bestaan, bij de regionale rechtbank in Warschau (*Sąd Okręgowy w Warszawie*).

Tegen een dergelijke beslissing van de regionale rechtbank kan een beroep worden ingesteld, terwijl tegen de beslissing van het hof van beroep een cassatieberoep mogelijk is. Tevens kan worden verzocht om de heropening van een procedure die is gesloten met een definitieve beslissing over de niet-uitvoering, niet-erkenning of een verklaring dat er geen gronden zijn voor niet-erkenning, en om het onwettig verklaren van die beslissing.

Wat betreft de uitvoering van door buitenlandse gerechten gegeven beslissingen: gezien de verscheidenheid aan procedures wordt, afhankelijk van het soort procedure, in elk geval geadviseerd vooraf contact op te nemen met het centrale orgaan om informatie in te winnen over de manier van handelen.

17 Welk recht wordt door het gerecht toegepast in een proces over ouderlijke verantwoordelijkheid waarbij het kind of de partijen niet in deze lidstaat wonen of verschillende nationaliteiten hebben?

Het toepasselijke recht in zaken die de ouderlijke verantwoordelijkheid en het omgangsrecht betreffen, is neergelegd in het Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de uitvoering en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, of in bilaterale overeenkomsten waarbij Polen partij is. Wanneer geen van deze instrumenten van toepassing is, gelden de bepalingen van de Poolse Wet van 4 februari 2011 inzake internationaal privaatrecht (*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe*). Wanneer de gewone verblijfplaats van het kind wordt gewijzigd naar een verblijfplaats in een land dat geen partij bij het Haags Verdrag is, is het recht van dat land van toepassing op alle daaropvolgende wijzigingen in de voorwaarden voor de toepassing van maatregelen die zijn genomen in het land waar het kind zijn of haar vorige gewone verblijfplaats had.

Deze webpagina maakt deel uit van de website [Uw Europa](#).

Al uw [feedback](#) over de verstrekte informatie is welkom.

■ Laatste update: 24/01/2025

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJN-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJN en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.